

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Via Lactea Sive Institutiones Iuris Canonici

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Tit. XV. De his, qui Matrimonium accusare possunt, vel contra illud testificari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94613](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94613)

est, ut nulla prorsus sint, *d. c. 1. sess. 24.* Et hoc ea ratione statutum fuit, quia eveniebat plerumque, ut aliquis cum una contraheret clam, quā demissa aliam duceret, cum qua perpetuo in adulterio viveret. Unde cum non posset primum Matrimonium probari, eveniebat quod Ecclesia non posset eum cogere, ut ad primum redderet, *c. 2. extr. eod. & hic in princ.*

Quò ad Secundum. Effectus præcipuus est iste, ut filii nati ex hujusmodi Matrimoniis, illegitimi judicentur, licet parentum ignorantia Matrimonium contractum fuerit clandestinum, *c. Fin. §. Si quis, extr. eod. §. Quicumque, hoc tit.* Licet alioquin si ignoranter in facie Ecclesiæ contraxerit, & postea lata fuerit sententia divortii propter consanguinitatem, filii jam nati dicuntur legitimi, *c. Cum inter, & ibi not. extr. Qui filii sint legit.* Immo etsi unus tantum ignorat, *c. Ex renore, eod. tit. & est Gloss. in c. Cum in captivitate, 33. q. 1.* Et contrahentes tale Matrimonium, peccant, *d. cap. Aliter, & puniuntur, d. c. fin. in fine.* Et Sacerdotes, qui hujusmodi conjunctiones prohibere contempserint, ab officio suspenduntur, & gravius etiam sunt puniendi, si hoc culpæ qualitas postulaverit, *cap. fin. hoc tit. cum concord. d. cap. 1. sess. 24. Concil. Trident.*

Quò ad Ultimum. Hæc sunt ad contrahenda Matrimonia necessaria. Primum, ut fiant tres denunciations in celebratione Missarum tribus diebus festivis; licet interdum etiam hæc denunciations remittantur ex causa. Secundo, ut his factis coram duobus, vel tribus testibus Sacerdos consensum eliciat, conjugesque conjugat, dicens: *Ego conjungo vos in Matrimonium in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; & nomen ipsorum in libro ponat.* Id etiam observatur, ut non habitent simul conjuges ante benedictionem Sacerdotis; itaut proprius Parochus benedicat, non alius, nisi forte obtenta licentia ab Ordinario; & si forte obveniat, ut aliquod impedimentum adducatur, suspenditur Matrimonii contractus, *§. Cujus, hic, usquequo de impedimento judicetur, c. Præterea, de Spons. c. Cum in tua, & c. Super eo, de consanguin. & affinit. per d. c. 1. sess. 24. de Ref. Matrim.*

TIT. XV.

Qui Matrimonium accusare possint, vel contra illud testificari.

Cum Matrimonium, ut supra dictum est in §. 1. tituli proximi, debeat fieri præmissis denunciationibus, & post eas possint comparere, qui illud accusent, ob id de his in hoc titulo tractatur, & de his etiam, qui impedimentis propositis super ea possint testificari. Et ad Tituli declarationem examinabimus:

1. Quid sit Matrimonium accusare?
2. Qui possint Matrimonium accusare?
3. Quando accusatio sit facienda?
4. Qui possint esse testes?
5. Quæ in testibus requirantur?

Quò ad Primum. Matrimonium accusare nihil aliud est, quàm delatio causæ, propter quam Matrimonium debet dissolvi, vel contrahendum non fieri. Et habet accusatio ista naturam quandam mixtam inter Civilem, & Criminalem causam, *cap. Tua, de Procur. c. Consanguineos, 35. q. 6.*

Quò ad Secundum. In hoc capite talis est adhibenda distinctio; Seu duo sunt casus constituendi. Primus est, quando tractatur de deferendo impedimento ejus naturæ, quo probetur Matrimonium esse non posse sine peccato; & in hoc casu unusquisque admittitur ad accusandum, *§. Quod si delictum, hoc tit. c. Tua, de Cogn. sp. c. Cum in tua, de Spons. cap. Videtur, extr. eod.* Et in hoc præferuntur consanguinei, & parentes volentes accusare, quia præsumuntur melius scire suam genealogiam, quàm extranei, *d. c. Videtur, & Gloss. in Rubric. hoc tit. c. Videtur, 35. q. 6. §. Adeo, hic, d. §. Quod si delictum.* Quòd si consanguinei non extent, tunc antiquiores, & honestiores admittuntur, *§. Quod si progenies, hoc tit. d. c. Consanguineos.* Secundus casus est, quando agitur de aliquo perpetuo impedimento, quod peccato subiectum non est, & tunc admittuntur ii soli, quorum interest, *§. Sed nec, hic, cum concord.* Veluti si agatur de errore conditionis, de impotentia ad coeundum, aut de simili impedimento, *Gloss. in Summa hujus tit. num. 2.* Hanc eandem distinctionem post Innoc. notat Abbas in Rubr. eod. Et Hostiens. in Summ. Quis adm. ad accus. Matrim. Ubi videndum, & advertendum est, quod ab accusatione repelluntur ii, qui præsumuntur calumniosè accusare; ut *hic in princ. cap. fin. extr. eod. cap. Pastoralis, de Except.* Unde si quis tempore denunciationis fuisset in Dicecesi, & siluerit, postea non admittitur, nisi juret de calumnia, ut *hic in princ.* Et insuper quis propter turpitudinem quæstus repellitur, *cap. Significante, extr. eod.*

Quò ad Tertium. Si tractatur de Matrimonio contrahendo debent impedimenta proponi tempore denunciationum, quæ publicè fiunt. Si Matrimonium jam est sequutum, tunc impedimenta pro Matrimonio dissolvendo jam contracto, est necessarium, ut ille, qui vult accusare, juret se ignoravisse tempore denunciationum illa impedimenta, sed ea postea didicisse, *hic in princ. & d. c. Cum in tua.* Verum si iusta causa intercesserit, ut verisimiliter potuerit ignorare impedimenta, vel propter infirmitatem, vel propter ætatem teneram, vel etiam si erat extra dicecesim tunc temporis, itaut ad ejus notitiam non potuerint pervenire denunciations; tali casu etiam sine Juramento admittitur, *§. Idem, hoc tit. d. c. Cum in tua.*

Quò ad Quartum. Regula est generalis: omnes posse esse testes, etiam si sint consanguinei, vel affines, quinimmo & proprii Parentes, *§. Quod autem, hoc tit. cap. Super eo, extr. de Testib.* Id tamen verum est, quod si Matrimonium contrahatur inter dispares, tunc non de facili creditur illi consanguineo, cujus videtur interesse Matrimonium illud contrahi, vel non, *d. c. Super eo, in princ. & in §. Ubi, infr. hoc tit.* Illud etiam prætereundum non est, quod si tractatur de consanguinitate probanda ad Matrimonium dissolvendum, duo, vel tres saltem debent testes recipi, *c. 1. cap. 2. q. 3.*

Quò ad Postremum. In testibus hæc omnia exiguntur. Primum ut bona fides adsit, ut *sup.* Ut sint honestis moribus præditi. Ut quando opus est, Juramentum præstetur de calumnia, & de veritate dicenda. Item in depositione testium hæc debent contineri, Ut jurent se non privato odio, nec amicitia, nec alicujus proprii commodi intuitu ad hoc jurandum inductos esse: sicut

sicut etiam deponere debent, se illud, quod dicunt à majoribus accepisse, & se credere ita esse. *§. Testium, hoc tit. cap. Licet, de Test. & cap. Litteris, de Praesumpt. & cap. Quoties, extr. de Test.* His autem concurrentibus, & impedimento probato, standum est huiusmodi probationi. *§. fin. hoc tit. c. Juravit, de Probat.*

TIT. XVI.

De Divortiis.

Quoniam ob causas, de quibus supra est actum, evenit saepe, ut sequatur divortium, ob id de divortio nunc tractatur. Circa quod videbimus:

1. Quid sit Divortium?
2. Ex quibus causis fiat?
3. Quando?
4. Quot modis Uxor repetatur?
5. Qui sint effectus?

Quò ad Primum, Divortium est dissolutio Matrimonii, quæ utroque vivente conjugum contingit. *c. Divortium, de Penit. d. 1.* Vel est simplex separatio thori. *c. Intervento, 32. quæst. 7. & per Abb. in Rubr. eod.* Et dicitur divortium vel à *divertendo*, quoniam qui separantur in diversas partes vadunt, vel à *diversitate mentium*. *l. 1. ff. de Divortiis. l. Inter divortium, ff. de Verb. signifi.*

Quò ad Secundum, Illud sciendum est, quòd regulariter legitimum Matrimonium contractum dissolvi non potest. *§. 2. hoc tit. c. Quos Deus, 33. q. 2. & l. Eius, & l. Nihil, ff. de Reg. Jur.* Tamen interdum ex causa fit Divortium.

Primo: Ingressiendi Religionem non sequuta copula, ita ut liceat ei, qui in seculo remansit, alii se conjugere. *§. Si tamen, hoc tit. c. Ex parte 1. de Convers. conjug. cum simill.* Et postquam alter conjugum Religionem est ingressus, si postea alleget se falsa causa deductum, religiosum habitum sumpsisse, non per hoc vitatur ipsa ingressio. *§. Nec causari, h. t. d. c. Ex parte.* Et dicenti se velle ingredi Monasterium, terminus præfigitur intra quem debet deliberare, vel ad conjugem redire, vel ad Monasterium se transferre. *§. Et autem, hoc tit. cap. Ex publico, de Convers. conjug.* Nota nihilominus, quòd etiam isto termino transacto, si copula non fuerit sequuta, licet ei Religionem ingredi, ita not. *in d. c. Ex publico.* Et iste terminus non solum datur ad ingrediendum, sed etiam ad profitendum; ut per Abb. *in d. c. Ex publico.* Alias enim non esset sufficienter provisum alteri Sponso, cum non posset ad secundas nuptias transire, nisi altero proficiente. Ratio autem, quare non sequuta copula per ingressum Religionis Matrimonium dissolvitur, ea est, quia cum nondum una caro effecti sint, satis probabiliter uno ad Deum transeunte, alter in seculo remanere poterit. *§. Neque minus, hoc tit. c. Ex publico, de Convers. conjug.* Diversum tamen statuitur in eo, qui post contractum Matrimonium Ordines suscepit, quia etiam Matrimonium non consummato non permittitur Divortium; sed iste sic ordinatus per censuram Ecclesiasticam cogendus est, ut Matrimonium consummat. *§. Diversum, hoc tit.* Et est casus in *Extravag. Joann. 22. antiqua.* Ubi etiam de hoc sunt Glossæ pulcherrimæ. Verum etiam in hoc casu character imprimitur, quamvis impediatur Ordinis executio, ut *in d. Extravag. Qui casus videtur mirabilis, nam Sacerdos etiam*

apud Latinos potest habere uxorem, quod etiam procederet in eo casu, quando Matrimonium est consummatum, quia etiam eo casu imprimeretur character; ut not. Innoc. & Abb. *in cap. placet, de Convers. conjug. & in c. 2. eod.* Verum circa infideles diversum statuitur: etenim si alter, qui in infidelitate permanet, velit à fidei disjungi, vel cum eo commorari cum contumelia Creatoris, tunc licebit Christiano cum alio se conjugere. *§. Sed etsi inter, hoc tit. cap. Quanto, & c. Gaudemus, de Divort.*

Alia causa est impotentia coeundi. *§. Item si quis ignarus, hoc tit.* Ubi si quis ignoranter cum impotente contraxerit, Matrimonium separatur, & qui est potens poterit cum alio contrahere. Impotentia tamen debet esse talis, quæ ope medicorum tolli non possit, nisi cum mortis periculo. *c. Fraternitatis, de Frigid. & malefic. & not. in cap. Ex litteris, eod.* Modicam autem vexationem, & molestiam debent conjuges substinere, ut Matrimonium fortiaur effectum, ut habetur *in distis locis.* Quòd si quis putatus fuerit impotens, & post separationem aliam cognoverit; Aut ea, quæ arcta putabatur, aliquem invenerit, qui sibi seras reseraret, utroque casu post peractam poenitentiam, ad prima conjugia reddere compellendi sunt. *§. Si quis, hoc tit. d. cap. Fraternitatis, de Frigid. & malefic.* Quòd intellige quando esset primò cognoscibilis, nam si primus esset adeò mentulolus, & instrumentum genitale haberet ita crafsum, quòd nunquam posset deflorare mulierem sine periculo mortis, secundus ob suam gracilitatem posset eam cognoscere, tunc non esset restituenda primo, licet per frequentem usum cum secundo habitum, sit apta reddita. Abbas *in d. c. Fraternitatis*, ubi de hac materia, & *in c. Quod sedem, & in d. cap. Ex litteris, eod.* Ratio autem, quare compellendi sunt ad Matrimonium, ea redditur, quia cognita ab uno censetur cognoscibilis ab altero. *DD. in d. c. Fraternitatis.* Quòd si quis scienter impotentem duxit, vel retinuit, eam habebit nisi ut uxorem, saltem & sororem. *§. Plane hoc tit. cap. Omnino, 31. d.* Porro de hac conjugum impotentia omnino videas meas Decisiones de Matrimon. *Decis. 32.* in qua plenè de ea disseritur; & Juribus ac exemplis declaratur: & ostenditur, decem esse personas, quæ possunt hoc affici impedimento.

Item per carnalem, vel spiritualement fornicationem fit separatio thori tantum, *§. Sapius hoc tit.* Ratio est, quia vinculum conjugii semel contractum, & habitum, nunquam amittitur viventibus conjugibus. *cap. 2. & 3. 32. quæst. 2.* Verum hæc est differentia inter fornicationem carnalem, & spiritualement; namque per fornicationem carnalem, distracto Matrimonio, si sequatur emendatio, non coguntur conjuges se reassumere. Secus per Spiritualement. Namque si infidelis respiscat, alter tenetur eum recipere, nisi velit Monasterium ingredi. *§. Multum, hoc tit. d. cap. Quanto, & cap. Gaudemus, de Divortiis.* De aliis differentiis inter carnalem, & spiritualement fornicationem, vide Anton. de Rub. *in cap. Fin. de Conjug. convers. facit cap. Proposito; & quod ibi not. 27. quæst. 1.* Præter istos casus alter conjugum, altero in seculo permanente, nec ad Sacros Ordines, nec ad Regularem suscipiendus est observantiam, nisi remanens ejus sit ætatis, ut sine suspitione incontinentiæ possit in seculo permanere, aut verè continentiam amplam vovere voluerit;